

LO GAY SABER.

PERIÒDICH LITERARI QUINZENAL

FET PER ESCRIPTORS CATALANS, MALLORQUINS Y VALENCIANS.

Administració y Redacció, Argentería, nom. 44.

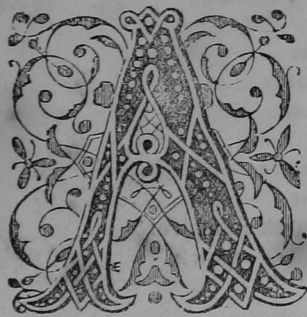
Surt lo 1 y 15 de cada mes.—Preu: á Barcelona 2 rs. cada mes, á fora 2 y 1/2 y al estranger 3 rs.—Se suscriu en todas las librerías.

Un nombre sol 1 rl.—Un nombre dels enraderts 1 rl. y 1/2 pèls no suscriptors.—Los reclams á 1 rl. la ratlla pèls no suscriptors y 1/2 rl. los suscriptors.

SUMARI.

Qu' anem á fer.—Es dos àngels, de Na^a Margarida Caymari.—Gazetas.—La complesa, traducció per Lluís Roca.—Máximas.—Canzó, de Tomás Viloroya.—A..... del Trovador de Montseny.—Las tres illas, de Antoni Carela.—Bibliografía, per Josep Roca y Roca.—Nit de S. Joan, de Josep Palau.—Bona prova.—A una roquerola, de Na Maria de Belloch.—Lo mirall de ma nineta, de R. Picó.—La nau perduda, de J. Labaila.—La filosa, rondalla.—Als enderachs del castell de Moncada, de J. Roca y Roca.—El Patró, de P. de A. Penya.—Pensament.—En la mort d' una nina, de F. Bartrina.—Novas.—Reclam.

QU' ANEM A FER.

NEM á arrodonir un pensament que ja dúyam de temps. Lo *Calendari Catalá*, que quatre anys fa se publica ab gran acceptació del poble, fou lo primer pas de nostra empresa, lo *Gay saber* es lo segon. No n' hi havia prou ab mostrar al poble, una sola vegada al any, los noms de sos poetas, no; era de tot punt precis fèlshi veure sovint, perque coneixentlos á fons, arribès á poder distingir las bonas lletras catalanas de las dolentas.

Eix fi es lo que porta *Lo Gay saber*. Ja 'ns sembla sentir dir á quelcú que s' es fet aquest periòdich per respondre á pape-rots, impresos per cert molts d' ells lluny, ben lluny de Catalunya, y lloarse uns escriptors als altres. Respondrém á n' aquests dos càrrechs ab las següents paraulas. Los paperots de qu' hem fet menbransa, no 'ls hem llegit, ni 'ls llegirém: no llegintlos, malament podrém respondrelshi. Dirém mes, los escarnis, moteixs, brometas y sátiras, nos agradan molt y molt y molt, sobre tot quan venen de gent tan fina, y tan prudent, y tan savia com ho es la que fins ara 'ls ha escrit. Pobre literatura per cert es la que no te enemichs. May ha tingut mes importancia una causa, que quan ha estat perseguida. May un poeta ha sigut considerat com á gran, fins que 'l dit del seus

satirichs y burletas l' ha fet veure de la gent. Per això á nosaltres nos dona gran plaer cada nova satjeta que li tiran sos terribles enemichs. Y si tan poca por nos fan las embestidas dels entesos, tothom pot pensarse ja la que 'ns farà la verinosa saviesa d' aquells erudits jutges, crítichs eminents, imitadors picants del francès Planché, homes genis que adoptan una nova tecnologia per esser nous fins en la llenga, moderns Juvenals que diuen *odas*, als romansos y *composicions poéticas*, als articles en prosa.

Per lo de lloarse uns als altres, podríam dir que no necessitem ferho: n' hi hauria prou ab reproduhir articles de periòdichs estrangers, escrits per gent que val una mica, per deixar molt contents á gran nombre d' autors catalans.

Lo que si 'ns proposém es fer constar la estampa de tots los llibres que en catalá s' escrigan. Y d' ells dirém lo que nos ne sembli y, per mal que ho fem, sempre n' hi haurá hagut que ho haurán fet mes malament que nosaltres.

Protecció per tot lo catalá, vinga d' allí hont vinga.

Tot escriptor que en catalá escriga, trobará las portas del *Gay saber* de bat á bat obertas. Qui vulla escriure en altra llenga, prou diaris te per omplirhi planas.

Som y volém ser catalans. Y perque ho som y ho volém esser, en catalá parlém.

Allargar la má als joves que de tot cayre vingan, obrir un pas pèls que als Jochs florals vājin, oferir un lloch per los que fora ja dels anys en que 's combat ab fé per una englantina, vulgan aplegar-se baix nostra bandera, es lo que 'ns proposém.

Lo moniment que fa deu anys s' está alsant, diuen que s' arruna, diuen que n' aném trayent cada dia una pedra, donchs «be treymnhi una pedra mes» nos hem dit, y hem fet *Lo Gay saber*.

ES DOS ÁNGELS.

«Estás trist, Ángel hermós:
¿Qui n' es causa de ta pena?
Miram á mi tan goijós,

Guardant en lo seu repós
De gracia una nina plena.
Dèu li dona la bellesa
Per adorno de sa cara,
A son còs la gentilesa,
A son esperit puresa
Y virtut que n' es mes rara.
Jo dins es bres la vetl-lava
Y la estim emb tot es cor:
Quan sa mare la besava,
Sa nina li contestava
Emb riayetas d' amor.

¿Tú á qui guardas germá meu
En aqueix mon de pecat?
¿Per qui, del trono de Deu,
Sens anyoransa ni greu,
A la terra has devallat?»
—«Deixant los jardins de gloria
De nostra patria estimada,
Per guanyar llors de victoria
A la terra transitoria
Arribi d' una volada.

Una mare que moria
Quan á un fill la vida dava,
Entre 'l dolor que sofria
Encomenava á Maria
Es fill que en lo mon deixava.
Vés, ángel, me digné 'l Rey
Guarda aquella ánima hermosa,
Mostrali sa mea lley
Y sent infant, home ó rey
Còval ab t' ala amorosa.

Mes ¡ay! germá de ma vida,
Ell, oveya descarriada,
Pe 'l llop sempre perseguida
Ja té s' ánima ferida
per negres pecats tacada.

Si sa virtut li mostrava
Un altre camí seguia,
Sa mea véu no escoltava,
Y de mi se decantava,
Y dins es fanch ne moria.»

—«¿Vols que demaném amor
A sa mea nina hermosa
Per ton pobre pecador?
La gracia de Deu reposa
D' una nina dins es cor.

Si abdós las feim estimar
Emb un amor sant y pur
Ella lo farà tornar
Emb llágrimas de pesar
Envers son Deu, jo t' ho jur.»

Al cel los dos ángels van,
Y amor al bon Dèu demanan,
Del cel cual sen tornarán
Dins dos cors lo deixarán
Que no se fuijen ni enganan.

Y sa nineta agraciada
Per ser tendra y amorosa
Una animeta salvada
Emb sa seua agermanada
A Dèu ne durá goijosa.

(De la senyoreta NA MARGARIDA CATMARI).

GAZETAS.

¿Sabèu d' hont vè que 's titolen *Gazetas* mòlts diaris que ayuy en dia 's publican?

No vè d' altre cosa que del nom *gazeta* moneda italiana ab que 's pagava cadahú dels exemplars del primer periódich que 's publicá en Europa. Vejè la llum del dia en Venecia á principis del segle XVII y duya per titol lo nom del preu que costava: ço es una *gazeta*.

LA COMPTESA.

POESÍA ESCRITA EN PROVENSAI PER FRÉDERIC, MISTRAL, Y PER ELL
DEDICADA «AL CATALÁ D. VÍCTOR BALAGUER.»

Morta diuhen qu' es
mes jo la crech viva.

V. BALAGUER.

I.

Jo sè que hi ha una comptesa
d' imperial sanch. Ni en bellesa,
ni de la alcurnia en lo brill,
altra major es trobada;
y ab tot veuréu sa mirada
la tristor enterbolir.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Cent vilas fortas tenia
y vint ports de mar un dia:
l' olivera ombra felis
donava devant sa porta:
tot fruit que la terra porta
n' era en flor dins son confi.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Per la aixada y per la rella
planas en gran tingué ella:
per refrescarse en l' estiu
tenia serras nevadas;
d' un gran vent las alenadas,
lo rech ample d' un gran riu.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Bous tingué de fera trassa
y cabalis de mora rassa.
En sas garlandas lluir
pogué l' blat, lo raim, l' oliva;
pogué, baronesa altiva,
passarse sens llurs vehins.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Esparsas ensisadoras
en son balcò á totas horas
cantava ab sa véu gentil
qual remor lo goig engendra;
veu tant suau y tan tendre
que d' amor feya morir.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Los trovadors, bé s' suposa.
que companyia amistosa
li feyan: galans á mils
frisávanse en satisferla;
mes com era fina perla
nos veyá gaire sovint.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Sempre una roba portava
de raigs de sol: qui alentava
de veurer l' alba desitg,
corria vers sa hermosura;
mes ¡ay! que march y figura
un' ombra 'ns robá á la fi.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

II.

Pus de sos bèns per la herencia
sa germana sens clemencia,
germanastra mes ben dit,
l' ha clavat d' un claustro en l' erma
soledat, que ab barra ferma
sempre s' clou como un forti.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Alli tant vellas com jovas
duhen las mateixas robas
pus negres son llurs vestits,
llurs pitrals de blanca llana,
y una mateixa campana
per tot ne don' regla alli.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Gata-moixas, secas jayas
alli hi ha no mes; veus gayas
no s' ouhen ni cants festius:
sols se escolta d' ordinari
lo llarch reso del breviari,
y après silenci infinit.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

A la noble dama entonan
vespres de mort que ressonan
ab gran tristesa, y aixís
com la ròssa espiga dallan
las corvas fals, aixís tallan
sa caballera d' or fi.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Y mentrestan senyoreja
sa germana que d' enveja
li esbotzà lo tambori,
y bàrbara s' aprofita
de sos camps, ab la cullita,
y fa brema ab sos raïms.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Y la fá passar per morta
sens minvar pena tan forta
de sos aymadors los crits,
qu' ara dispersats se queixan...
Ay! sols per plorar li deixan
¡malhaja! sos ulls bonichs!

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

III.

Aquells que n' guardan memoria,
aquells qu' estiman la gloria,
aquells que tenen brau pit,
los qui de dins sa cabana
ne senten la tremontana,
los mes grans, los mes ardots.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Cridant: abaix! fora! fora!
joves y vells, tots á l' hora,
lo mateix qu' un revolvi,
anirian, la bandera
desplegada al vent lleugera,
á batre l' gran monastir.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

Y l' claustro tornant en runa,
hont la monja sens fortuna
plorant está dia y nit,
hont amarga vida arrastra,
tot, tot de sa germanastra
melmetrianho á despit.

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

L' abadesa penjarían
en lo reixat, y dirían:
«Resplandor, torna á lluir»
girantse vers la comptesa:
«Fora, fora la tristesa!
visca, visca l' temps joliu!»

Ah! si 'm savian entèndrer!
Ah! si 'm volian seguir!

TRADUIDA DEL ALMANACH PROVENSAL DE 1867, PER

LLUIS ROCA.

Lleyda Mars de 1867.

MÁXIMAS.

- Qui parla mòlt, mòlt sovint se mossega la llenga.
- Dèu mes s' estima una bona obra, que una llarga oració.
- La caritat es la clau del cel.

CANZÓ (1).

(VALENCIÀ).

L' amor es lo cel
Lo cel es l' amor.

I.

Angel que Dèu per mon conort envia,
Celest visió de mos ensòmits d' or,
Image d' ilusions y poesia,
Delícia del meu cor:

Ab ta laor desplegaré yo els llavis
Y una canzó diré filla del cel,
En la olvidada llengua de mons avis,
Mes dolça que la mel.

Acás lo meu cantar ya t' importuna;
Cent voltes ta alabansa m' has obit,
Y cent també la misteriosa lluna
En la callada nit.

Cubert lo front de puritat y gloria
Lo meu sperit te mira ab tot instant,
Ompli ton nom á soles ma memoria,
Ta inspiració mon cant.

II.

Nineta delicada

Recorde yo que 't viu
Allà en la etat dorada,
Com tórtola en lo niu,
Com rosa no esclatada.

Plaher tan pur tingui

Mirante, verge meua,

(1) Fer conèixe un poeta tan dolç é inspirat com desconegut dels catalans, és lo que 'ns mōn á posar aquí esta bella composició de 'n Tomàs Vilatoroy, valencià mort en 4 d' Abril de 1836.

Que sens voler plori;
Y m' ànima ab la teüa
Per sempre es confundi.

Degüè lo teu encant
Robar la llum al dia,
Puix vea ton semblant
Encara un hora havia,
Sens tindret ya davant.

Y en mig de ma dolor
Vinguè lo desengany
A omplirme de tristor,
Y conseguí el meu dany,
Lo pit ya plé de amor.

III.

D' après aquell moment
De cèlica ventura
Es l' ànima mes pura,
Y pur lo cor y pur lo pensament.

Ab mes sonora veu
Entone una canzó,
Mes tendra es ma oració
Quan alse de mati lo front á Deu.

Tè el sol altre lluir,
Lo cel mire mes blau,
Per tú lo viure 'm plau,
Y dols es lo content, dols lo sospir.

Y, adore ton encant
Ab lo sublime amor
Qu' el àngel tè al Senyor,
Qué tè la mare á son darrer infant.

IV.

¡Qué goig es lo existir,
Mirar tons ulls y respirar ta aromal
¿Ahón fon lo meu partir?
¿Ahón l' ànsia de morir?
Plega la nit son vel,
Radiant lo sol per el orient asoma
Desfent la boira y gel,
Y queda clar lo cel.

TOMÁS VILARROYA.

A*

Tambè tu 'm creus ditxos? Felis me dius?
Desert d' amichs, y pobre de conhorts,
Sò com un mort entre un aplech de vius,
So com un viu entre un aplech de morts.

LO TROVADOR DE MONTSÉNY.

LAS TRES ILLAS.

(Tradicional).

Anava la Verge un dia—ab un cantaret al cap
caminant per sobre l' ayga—sobre l' ayga de la mar.
Quan se trobá mar endintre,—aquell cantaret llansá,
y al caure se féu tres trossos—l' un de l' altre separats.
Feu la Verge qu' aquells testos—illas s' anessen tornant,
qu' en bellesa fos cad' una—un paradís terrenal.

Menorca 's diu una d' ellas,—l' altra Ibiza per nom ha,
y s' anomena Mallorca—de las tres la qu' es mes gran.

ANTONI CARETA Y VIDAL.

BIBLIOGRAFIA.

A la vora del foch.—CANTARS Y ARMONIAS per Joaquim A. de Alcántara.

Petit es lo llibre del quin aném á dir quatre cosas; mes no
perque sia petit deixa de trobarshi molta cosa que val. No 'ns
agradan pas volums de *cantars*, ó *corrandas*, com diriam en
catalá. ¿Sabéu porque? Perque una corranda té d' esser molt
bona de fons y de forma, si 's vol que pugui anar; y si per
una sola se necessitan tals qualitats; ¿se pot comprendre que 's
trobin en igual cas dos ó trescentas corrandas, fetas l' una
darrera l' altre ab l' afany d' omplir las 100 ó 200 planas d' un
llibre? Aixís es com y porque tots los aplechs de corrandas que
s' han estampat fins ara, s' arriban á fer pesadas y moran
aviat. Emperó fins á cert punt acceptém la colecció del senyor
Alcántara, porque ella ve á omplir un buyt en nostra litera-
tura. Ja que las altras llengas tenen sos aplechs de *follias*,
¿perque no tenim de tindre nosaltres la nostra? En Joaquim
Riera ha obert lo cami fentne unas quantas (y que per cert son
ben bonicas.) En Joaquim Alcántara quasi l' ha finit ab son «*A
la vora del foch*.» Essent franchs y justs devem dir que hi hem
trobat pensaments bellissims:

Disset verges van pèl mon
d' un niu d' amor missatjeras...
Son las disset primaveras
que han acariciat ton front.

un agradable sentiment ó una amarga veritat:

Quan vestit de seda 't posas
plorant l' ànima se 'm queda...
Ab lo sèu cruixir la seda
vá contantme tantas cosas!...

y una molt dolsa melanconia:

Nina deixém la ciutat
qu' estimas ab tant deliri...
Son bullici 'm fá fredat...
son passeig ne te un reixat...
lo reixat te un cementiri!

Si una per una, de totas tinguessim de parlar, may acaba-
riam.

Molts dirán ¡quanta llohansa! ¿Tot es bó en lo llibre? ¿No hi
ha res dolent? A n' aquests qu' aixó digan (que per cert no
serán dels millors entre 'ls qu' escrihuen) los respondrem: «No
tot es bó; mes no hi res dolent.» D' un llibre que se 'n puga
dir aixó, creyèm que son autor déu estar molt joyós d' haver-
lo fet.

Perque no 's tinga per poch fundat nostre juhi, y porque
pugan nostres llegidors ferse cárrech de alguns de sos bells
pensaments, ne publiquem á ratlla seguida uns quants. Per-
dónins l' autor si 'ns preném tal llibertat.

XI.

En ta escala hi ha esglahons
que 'ls tracto com á companys:
quant pujo hi deixo illusions
y, quan baixo, desengany.

XV.

Dins d' eixa boca de mel
infern y cel hi tinch jo.
Quan ton llabi diu si 'l cel;
l' infern, aixís que diu no.

XXIII.

La calumnia es no mes pols
y la virtut aygua clara:
com la pols es tan lleugera
no 's fica may dins de l' aygua.

XXVII.

Diu l' aucell: «¿Qui ha en lo mon
que, com jo, guanyant lo vent
pugi al cel?»—y Dèu respon:
—«Aucellet, lo pensament.»

XLIX.

Ets nineta un capdell d' or
del cel gentil maravella;
la madeixa es mon amor,
y mon pensament capdella.

Per mes que capdella ell,
molt mes per capdellar deixa...
¡Que n' es de bufó 'l capdell!...
¡Que n' es llarga la madeixa!...

LX.

Demanant per ta traició
al cel venjansa cruel,
he trobat que lo perdò
es la venjansa del cel.

CXLI.

Enuigs y queixas d' amor
vull en mon pit recondir;
mes tos sospirs son las claus
de las portas de mon pit.

Mes ne posariam encara; empero 'ns detura lo desig de
ferho, la por de perjudicar al llibre.

Vaja fent lo senyor Alcántara obras com aquestas, y sem-
pre 'ns trobarà á punt de lloharlas, com lloharém tantas quan-
tas dignes ne sigan, sia 'l que sia son sistema ortogràfic y
anomenis com se vulla son autor; que no per dirse un nom ó
un altre, no per estar escrit ab es ó ab as, deixarà un llibre,
à nostre juhi, d' esser bo, si te sava de bona lley.

JOSEPH ROCA Y ROCA.

NIT DE S. JOAN.

(BALADA).

De la nit de S. Joan,
Tant belles coses s' han dites,
Que á les nines y galants,
Donan moltes alegries.
Mes á mí no 'm dona zels
Si que 'm don melanconia!
Un pom de tres pensaments
Vatx posar per una nina,
Al sonar la mitja nit,
¡Tan bells qu' eran! s' esmostiren..!

¡Ay vetllada de S. Joan,
Y que n' ets per mí de trista!
Mirava al sé l' any següent,
Dins gibrell d' aygua polida,
Si la lluna s' hi posès....
Y los núvols la cobriren!

¡Ay vetllada etc.
Al senyar les batellades,
D' una en una les sentia;
La darrera havent sonat,
Negres recorts 'm venian.

¡Ay vetllada etc.
Dins un beyre de crestall,
Un rovell d' ou hi tenia,
Quan dotze hores varen caurer,
Lo que viu m' esfereia!

Ay vetllada etc.
Antany, posi 'm en finestra;
Per guaytar les comitives,
Al tombar la mitja nit,
Professó de morts vegia.
Ay vetllada etc.

Enguany, comanantme á Dèu,
Ni que hi fossem ho savia,
Al sé al punt de mitja nit,
Un fantarme ja 'm sortia.

¡Ay vetllada etc.
Quan vá esse al devant mèu,
Se 'n trèu una destrat fina,
Tota vermella de sang,
D' una sang que molt valia;

Ay vetllada etc.
Diguent, tot enfellonit,
Mirala, encar' es humida;
Y tot d' una ab la destrat,
Mon pobre cor mitx partia!

Ay vetllada etc.
Lo ferro 'm resta en lo pit,
¡Oh ben haja qui 'm feria!
Pus sento, que bull dins mèu,
Exa sang que tant valia!

¡Déu vos ho pague, S. Joan,
Vostre sang sento en la mia!

22 Juny de 1867.

JOSEPH DE PALAU Y DE HUGUET.

BONA PROVA.

—Senyor jutge no vaig esser jo qui robà aquell anyell.

—Com, no? N' hi ha quatre que t' han vist, lo xich de cal
Pere, la Francisca....

—¿Son quatre que diuen que sí? y bè! aixó no prova res.
Jo n' hi en portarè mes de cent que l' hi jurarán que no 'u
han vist pas.

A UNA ROQUEROLA.

Si fòs com tú roquerola,
tú que fendeixes l' espay,
si fòs com tú roquerola
que tens alas per volar,
lo niu deixaria ab l' auba
tot refilant, refilant,
tot saltant d' un brot á l' altre
del mes vell pi del cim alt,
veuria naixe l' aurora,
y veuria l' ull badar
del sol que 's béu la rosada
que dels brots va degotant.
Cel amunt m' enfilaria
fins á tocá 'ls núvols blancs
y ab l' aire que allí 's respira
mon pit iria á aixamplar.
Cantaria á Deu llohansas
com mes m' hi anés acostant;
y tant y tant volaria
fendent l' inmes espay blau
que potser ma cantarella
Dèu la sentís dès de dalt
y, obrintme del cel las portas,
al cel me deixés entrar.

MARIA DE BELL-LLOCH.

1867.

Deya un dia cert home á un altre que 's pegava de tindre
molta memoria.

—Jo fins me recordo de quan vaig naixe.

Lo qui l' escoltava va respondre.

—Jo de la primera paraula que digué.

—¿Si?

—Va dir Asa.

—Ah! si es cert! Es que 'l cridava á V.

LO MIRALL DE MA NINETA.

¿Per qué la nina que mon cor adora,
soleta cada nit
sen va, quant per lo cel la lluna ha eixit,
à contemplar sa cara ensisadora
del mar sobre 'l crestell? Ses galtes belles
millor dins un espill no las veuria?
No, no. Ja sab al ferho aixis m' aymia,
que 'l mar n' es lo mirall de les estrelles!

RAMON PICÓ Y CAMPAMAR.

(De Pollensa de Mallorca).

LA NAU PERDUDA.

(VALENCIÀ).

Com tots los rius les seües aygues porten
A morir á la mar,
Els pensaments així del teu cap sorten
Son curs en lo teu cor sempre á ofegar.

En eixa mar terrible, ahont la borrasca
Gruny ab bramit brau
Y en bancs d' arena, pegant toms atasca
Del teu amor la espentolada nau.

¡Coneixento, la nau tú no abandones,
Y vás en ella en péu!
Mirant pasar damunt de tú les ones!
¡Si yo tinguera lo poder de Dèu....!

Yo la mar del teu cor serenaria,
Cambiant la teüa sort,
Del teu amor inútil yo duria
La nau perduda, per salvarla, al port.

JASCINTO LABAILA.

LA FILOSA.

(RONDALLA).

I.

COM Á UNA NOYA QUE FILAVA Á LA BORA DE UN GORCH L' HI CAIGUÉ
LA FILOSA DINTRE Y DE LA VEU QUE VA SENTIR.

Una vegada era la filla de un pobre pagés á la qui una bruixa
dihentli la bona ventura havia fet promesa de que 's casaria ab
lo fill d' un rey. Y veuse aquí qu' á la bora del poblet d' hont
ella era, hi clarejava un gorch tan fondo que se 'n deyan mol-
tas cosas y que per lo mal que s' hi prenía tothom se n' allun-
yava.

Una tarda la pobre criatura ixqué de sa casa y 's posá á filar
á la bora del gorch; y com mentres filant estava li caigués la
filosa al estany sentí una veu que del fons del aiga aixis li deya:

—¿N' hi ha mes?

Tota s' esporogui la noya y sens deturarse y aixugantse ab
la punta de son davantalet las llágrimas que cara avall li rega-
lavan, torná á sa masia tota esglayada y morta de por.

Y com sa mare li preguntás perque plorava, ella res li res-
ponía per por de que la renyés.

Y quan sa mare li deya que havia fet de la filosa, perque no
li pegués donava per resposta que un home li havia presa al
entrar á la pineda, que aprop del poblet fresquejava l' espay ab
sas verdencas capsaladas.

Mes com la por en los nins es com un núvol en lo cel, ço es,
aviat passa; esdevingué que la noya va perdre l' esporogui-
men y tuna altra tarda se 'n torná á la bella boreta del gorch. Y
estant allí li va vindre 'l desig de fer parlar altre cop á la veu

misteriosa y ab aço prengué un grapadet de cánem que duya
penjant de las betas del seu devantal y 'l llansá á sobre de
l' ayga.

De primer lo cánem surava... surava; mes al cap d' una mica
l' aiga 's conmoquè y 'l cánem s' esfonzá ab molta rapidesa
com si l' hagués estirat dès de dins de l' aiga una má invisible,
y al ensemps la veu misteriosa va dirli, ab lo mateix tó ab que
tardas abans enrahonat ho havia:

—¿N' hi ha mes?

—Si que n' hi ha mes, respongué la noya en la qui la curio-
sitat ja guanyava á la por.

Y ab tremolenca má va llansar al aiga un altre floch de cá-
nem. Y altra vegada 'l cánem s' esfonzá tot conmovent lo mi-
rall del estany. Y de nou preguntá la fonda veu del gorch:

—¿N' hi ha mes?

Y la noya havia acabat lo cánem y li respongué:

—Per avuy no; mes per demá sí.

Y va deixar lo gorch y se 'n torná á casa seva, pus dejá 'l sol
s' havia post y comensavan á cantar en lo bosch vehi los cres-
tats puputs y las olivas banyudas.

II.

DE COM LA NOYA DE LA FILOSA ANÁ MOLTAS TARDAS Á LLANSAR
CÁNEM AL ESTANY DEL GORCH.

Y succehi que la noya cada tarda hi anava á tirar cánem al
gorch, y cada tarda la mateixa veu li feya la mateixa cansò.

Y tant n' hi va llansar, tant se 'n va engolir l' estany, qu' ar-
rivá un dia en que la veu del fons de l' aiga en lloch de dema-
narnhi mes:

—Prou! li va dir!

Y la nina ni mica ni molla mes n' hi va tirar.

(Seguirá).

ALS ENDERROCHS DEL CASTELL
DE MONCADA.

SONET.

En lo bell cim d' una enesprada altura,
sa tèsta per lo temps enderrocada,
unas runas hi sè: dels de Moncada
ans lo palau; avuy la sepultura!

Sos finestrals apar que ab greu pavura,
com los ulls d' una tèsta calsinada
ne guaytan, ab lo pler enmantellada,
de la Ciutat Comtal l' ample planura.

Y al veure 'l fum que lo vapor enfloca
pujá' ab afany fins á l' esfera blava,
l' enderroch ab dolor aixis se plany:

—L' orgull del hom' avuy lo cel ne toca,
mes ay! Ma tèsta avans també hi tocava!...
Oh folla illusió!..... Trist desengany!...

JOSEPH ROCA Y ROCA.

EL PATRÓ.

(MALLORQUÍ).

Al-lots, la barca está llesta,
Ben neta, emb lo séu d' ahí:
Quí emb ella vulga veni,
Tendrá navegár de festa.....

Jo vaitx á sortir totduna,
¿Qui n' es?, en sortir la lluná
Que s' en venga á bordo á jeure;
Que bon negoci hem de treure;

Un cent per ú
Hem de gonyar de segú.....

Al-lots; á la part enam,
Feyna igual tots ey posam:

Fora som, cuan tornarem
Partirém lo que treurém.
Jo en trech trés y voltres duas
Que patró som y tench ruas
Que encare no teniu voltros.
Ben partit sia entre noltros.
Troba que just és,
Dos per voltros, per mi trés.....

Al-lots; atesem la escota
Y duren milló derrota,
Orsa Pere, issa Simó,
Que el temps no pot ser milló.
La mar com oli y bon vent
Que toca un poch de ponent;
Si mos aguanta y no deixa,
A carregà enam de xexa;
Y es ben segü
El gonyar trenta per ú.....

Jaume, puja sobre l' abre
Tu qu' has mema llet de cabre
Y vetle si veus tortugas
O qualche estol de llampugas....
Com per olla no tenim
Ni carn ni porch ni seim
Y som pobres com S. Pere,
Dinarem d' una caldera.....
Jo no vuy res,
Pero menjau voltros tres.....

Al-lots; la posta del sol
Mos senyala llevantol.
Anem a Alger y en tornàr
Tocarem a Gibraltar....
Y entre quincallas francesas
Texits y robas inglesas,
Gastarem tota la mota
Per gonyar milló marrota.
Un deu per ú
Podrem treure cadascú.....

La barca duim estibada
De contrabando y civada.
Si trobám l' escampavia
Dali en popa y a fer via.
Promet tres parts de rosari
Si no topám cap corsari
Ni vexell, ni guarda costas
Ni casta de semblants hostas,
Perillós és
Si 'n veim un, no gonyar res.....

Mal temps, al-lots, mós oh deya
Vuy demati aquella seya;
Vaje, feis l' obligació,
Que teniu un bon patró.....
Totduna que la mar manch
Direm un credo a la Sanch...
Vent de proa, y un poch massa,
Cassa Pere, cassa, cassa.
Y alerta tú
No fassem tots capirú.....

Al-lots, remau, que a ponent
Fresa ey veitx y no hi ha vent...
Via fora, que en fer fosca
Mos tirám dins cala mosca....
Viva, treguém la guiteria
Que els fardos ja son en terra....
El viatge ja está llet
Convé passem contes prest.
Y voltros tres
Sabreu lo gonyat quant es.

Tant per compra; tant per gastos;
Tant per eynas; tant per trastos;

Tant per menjua y galleta;
Tant per papés y bolleta;
Tant per seu, péga sulleca
Y apadesà la pulleca.
Tots els gastos del sorti,
Vuy que caygan demunt mi:
Cero y duch ú
Tres pera mi y res per tú.

Tant a Algé per la machina
Per nou rol y per propina;
Tant a cal consignatari,
Per tepá el uys del corsari.
Suma tant..... Tench molta d' ansi
Que mos surliga gananci.
¿Que es lo tret. Tants de reals?
Vé just; cabals y cabals.
Cero y duch tres
Per mi tres y per tu res.

Tu que sabs de contes, Jaume, un poch
¿Has entes el conte del patró?
—¿Yo?..... Nò.
—¿Y tu?..... Tampoch.
—¿Y tu?..... Tampoch.
PERE D' ALCÁBARA PEÑA.

PENSAMENT.

Veuse aquí qu' en Bernat l' altre estiu va anar a pendre un bany al mar y per poch no hi deixa pell y ossos, donchs esti-guè leri-leri d' ofegarse. Perçò mentre 's vestia tot tremolant de fret no mancà qui senti com deya:

—Que m' emplomen viu, si ja may mes me fico al ayga sens haver après ben be de nadar.

EN LA MORT D' UNA COSINA.

(DEL LLIBRE INÈDIT: *Concert de l' ànima.*)

Jo la miro com fina | llü en sas gallas
La inocencia gloriosa | de Dèu amada
Las manetas bonicas | las tè creuhadas.
En son ditet hi brilla | un' anell santa.
La imatge d' un Sant Cristó | contempla ab ànsia!...
la sanch del cervell crema, | al cor no baixa:
la sanch lo cap li aplena, | la vena 's tanca;
la nina s' asixia... | Senyor, salvauja!
La respiració 's torna | ronquera estranya:
sos pulmons s' afadigan | y res avansen:
sos ulls, sos ulls de gloria | per sempre 's tancan!...
Metje que això contemplas, | mala mort hajas!
Mort cruel, mort traydora, | mor despiadada,
si matas a la nina | desseguet matam!...
La campana beneyta | tres horas branda:
la tarde n' es molt curta, | la nit es llarga.
L' ànima de la nina | entra a sa patria!
Y jo me desespero, | llanso ardents llàgrimas...
Senyor, donèume foras, | ma fi s' atansa!

FRANCESC BARTRINA.

Rous, febrer de 1868.

NOVAS.

Avem que lo jove poeta En Francesch Ubach té ja rebus-das moltes composicions dels escriptors per ell invitats a fi de que prenguessen part en lo volum de poesias catalanas, que, ab lo titol de *Los trovadors novells*, vol estampar tan prompte puga. Algunas de las composicions, segons nos han assegurat, reu-neixen molt bonas qualitats y farán que 'l libre de n' Ubach

sia cercat ab afany per tots los verdaders aymadors de las lletres catalanas.

Nova per cert ben trista es la que hem de dar. Aquella jova poetissa que tan bellament s' havia dat á coneixer en lo *Calendari Catalá* d' enguany, la Assumpta del Vallés, es morta! La pobre jovencela s' ha mort al traspasar lo llindar de la dolsa poesia, plena de ensomnis, de tristos recorts, y d' amor á sa terra y á sa llenga.

Un altre mort encara:—En Pasqual Perez y Rodriguez, lo company d' en Baldoví, poeta valenciá com ell: l' autor de algunas poesias avuy populars á Valencia: lo fundador de diferents periódichs: un dels mes entusiastas per la nova renaixensa literaria catalana, també ha baixat á la tomba, precisament quant més sanítos se creya. Pochs dias abans de morir, escrivia á un de sos amichs de Barcelona: « he sortit d' una grossa malaltia que m' ha fet patir molt; avuy gracias á Dèu, puch dir que ja estich bó. » Tres dias després era cadàvre. En lo *Calendari Catalá* havia publicat dos composicions, una d' ellas á la mort de son amich *Bernat Baldoví* y un' altra titulada *A la Lluna*. En las dos s' hi veyia naturalitat y certa valentia de pensament, y aixó que son autor al compondrerlas ja passava dels seixanta anys. En Pasqual Perez era un d' aquells que conrearen lo catalá en temps de sa primera brotada: en lo primer ters d' aquest segle, era dels que com Aribau, Baldoví, Rubió, Subirana, Bofarull, Martí y algú altre donaren lo crit d' alerta al quin respongué la generació present ab la festa de las festas, lo may prou ben ponderat, per mes que sia escarnit, Certámen dels Jochs Florals.

Si tenim de ser franchs dirém que 'ns ha fet molt mala espinla la publicació del cartell dels Jochs Florals d' enguany, traduït al castellá y mes essentho en un periódich dirigit per un de nostres primers poetes catalans. ¿Será que s' ha volgut ensenyar als diaris la manera com ho tenen de fer per no publicar ni una ratlla de catalá en sas páginas en tot l' any?

Son ja molts los periódichs francesos y alemanys que s' han ocupat y tractan encara de llibres catalans; darrerencament lo *Messenger du Midi* á Montpeller y la *Revista de Studgard* han dedicat articles, lo primer á la hermosa *cansó del pros Bernat* feta per en Manel Milá; y lo segon á las *Cansons de la Terra* publicadas y recullidas per F. P. Briz. En lo *Messenger du Midi* firman lo article M. Tourtoulon lo autor de la Historia de Jaume I; en la *Revista de Studgard* lo firma M. Paul Meyer, lo gran coneixedor de la literatura provensal, lo qui ve de publicar á París ab notas y comentaris la *Flamenca*, poema molt antich del quin sols se 'n coneixia un exemplar manuscrit á Carcassona. Molt nos plau que sian los de fora los quins més se recordin de nostras obras.

L' *Ateneo Balear* acaba de donar lo premi que havia ofert per la millor poesia sobre Mallorca. Lo dos voltas llorejat poeta en Jochs Florals, en Adolph Blanch y Cortada, es lo quin se l' ha emportat. Donem la enhorabona de tot cor al poeta catalá que en poch anys ha sabut guanyarse un envejable lloch entre 'ls primers de nostra terra.

Veuse aquí alguns dels determinis que ha prés lo Consistori d' enguany, determinis que creyem molt del cas

No rebre condicions de part dels autors: ço es, dar á las composicions presentadas lo que 'ls pertoquein, per mes que sos autors vullgan lo premi ó rés.

Anar publicant cada tants dias los lemas de las composicions rebudas pèl segretari, perque si se 'n pert alguna son autor tinga temps de fer lo que millor li convinga.

Estendre diplomas á favor dels autors premiats, ja ho sian ab flor, ja ab accessit. Aquesta es una millora que ja d' anys nosaltres veniam demanant á tots los consistoris y que ara, gracias á Deu! ha 'ns ha sigut acceptada.

Ara no falta més sino que ab lo temps accepti també lo que ja hem proposat altres vegadas, per estalviar lo treball de cremar los plechs dels noms dels autors, y fer desapareixe los

anónims y noms suposats que cada any, com més vá més, ixen en lo dia de la festa. ¿Com se podria fer? Aixís. Cada autor deuria enviar sa composició ab dos lemas y sense l' plech del nom. Lo Consistori 20 jorns abans de la festa publicaria lo titol de las composicions premiadas ab un dels lemas sens dir quinas ho son ab premi, y quinas ab accessit, demanant al mateix temps á llurs autors que remetessen al segretari lo plech del nom tancat ab l' altre lema damunt, dantlos 10 dias de temps. Com los autors no sabrian quinas eran las composicions que havian guanyat premi y quinas accessit remetrian, de segur, tots lo nom á dins de la carpeta. Finitos los 10 dias llavors lo autor que no l' hagués remesa perdria 'l dret al premi y 's publicavan los altres per ordre de flors y accessits. Aixís se perdria la mena dels noms suposats que tant de mal fan á la institució. Y també apariantho aixís ni 's tindria de fer fum, ni 's podria dir alló de si 's veuen ó no, 'ls noms dels autors, contra claror.

En Modest Vidal, jove compositor que promet molt, ha composit darrerencament un chor, que segons intel·ligents fa de bon sentir y pot donar á son autor la confiansa de veurel rebut ab picament de mans cada volta que 's cante. Son varias ja las societats corals de fora que li han demanat. Se titola la *Vrema* y la lletra es treta del cant vuité del poema catalá *La masia dels amors*.

Segons hem vist en lo cartell dels Jochs Florals, lo Consistori actual, no s' ha fet carrech de las reformas votadas pèl cos d' adjunts en la nit del 16 de febrer.

En lo nombre vinent del *Gay Saber* comensarém á publicar *Lo jardinet d' orats* obra de un gran valor literari y que nostres subscriptors serán los primers de llegir. Es un manuscrit del segle XV que s' estampará per primera vegada. Conté obras de Roig de Corella, Vinyoles, Verdansa, Stela, Joan Moreno, Romeu Lull, Fenollosa y molts altres. Se compon de treballs en prosa y vers, y comensa ab una vida de *Santa Ana*, escrita ab la elegant prosa del autor de la tragedia de Caldesa *Joan Roig de Corella*.

En Joachim Riera, novell poeta de Girona, pensa, segons tenim entés, donar á llum lo bonich aplech de *corrandas y folias* que li valgué eixir premiat en los darrers Jochs Florals. Cuyt á estamparlos y estiga cert que serán llegits ab tot grat per quants estiman de cor la nostra llenga.

L' ajuntament de Lleyda, enguany, segons diuen, pagarà una joia, per un premi destinat á la millor composició catalana que s' envihi en el certámen, que en aquella vila, s' hi fá cada tardor. Molt nos alegrem de que á lo de dins de casa poch á poch se se l' hi vaja fent parlar la llenga de la terra.

RECLAM

Del *Calendari Catalá* escrit pèls mes coneguts poetes catalans, ne quedan ja molt poch exemplars. Es almanach que cad' any vá prenent mes boga entre 'l poble catalá, y del que n' hi ha prou ab llegir las firmas dels que hi escriuen, per ferse cárrech de sa verdadera importancia literaria. Se vén á 4 rals en casa de son editor Joan Roca y Bros, Argenteria, 44, y s' enviará á qualsevol de fora sempre y quan remeti sellos de correu dels de mig ral.

Per lo no firmat, lo segretari de la Redacció JOSEPH ROCA Y ROCA.

E. R.—JOAN ROCA Y BROS.

Estampa de EL PORVENIR, de la viuda de Bassas, á cárrech de J. Medina, carrer dels Tallers, núm. 51 y 53.—1868.